

A Kúria a dr. Mészáros János József ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Szász András ügyvéd által képviselt alperes ellen rendes felmondás jogellenességének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt a Miskolci Munkaügyi Bíróságnál 3.M.906/2010. szám alatt megindított és másodfokon a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.20.237/2011/5. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.20.237/2011/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek - tizenöt nap alatt - 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget. A felülvizsgálati eljárás illetéke az államot terheli.

I n d o k o l á s :

A felperes a keresetében a munkáltatói rendes felmondás jogellenességének megállapítását és az ehhez fűződő jogkövetkezmények alkalmazását kérte. Hivatkozása szerint az alperesnél átszervezés nem valósult meg, az erre utaló felmondási indok és az, hogy a felperes által betöltött területi képviselői munkakör feleslegessé vált, nem valós, a munkáltató hivatkozása megalapozatlan. A Miskolci Munkaügyi Bíróság 3.M.906/2010/11. számú ítéletével a keresetet elutasította és a felperest 125.000 forint perköltség viselésére kötelezte azzal, hogy az eljárási illeték az államot terheli. A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 2006. november 2-ától területi képviselői (A.) munkakörben állt az alperes alkalmazásában. Ténylegesen ellátta a m. központi régióban B.A.Z.M. és H. megye területén az ún. modern üzletágba tartozó termékek értékesítését, új partnereket kutatott fel, velük tartotta a kapcsolatot, partnertalálkozókat szervezett, projektmegfigyelést végzett és ezen feladatok kapcsán elvégezte az adminisztratív teendőket. Miután 2009. márciusától F.CS. területi képviselő munkaviszonya megszűnt, a felperes - L.P. és J.T.K. - telepvezetők utasítására B.A.Z.M.-ben, H. megyében, továbbá Sz.SZ.B.M.-ben és H.B.M.-ben is ellátta a modern üzletág vonalán a területi képviselői feladatokat. Erre a munkakörre új munkatárs felvételére nem került sor. 2010. elején a telepvezetők pozitív változást észleltek, ezért 2010. február 8-án J.T.K. arra kérte a vezérigazgatót, hogy további munkavállalót vegyen fel, mivel ezáltal hatékonyabban lehetne tevékenykedni és ez forgalomnövekedést idézne elő. Utalt arra, hogy olyan személyt lenne célszerű keresni, akinek megvan a megfelelő előképzettsége, terület- és vevő ismeretsége. A vezérigazgató a telepvezető javaslatára a további egy fő alkalmazásához hozzájárult azzal, hogy „rendben, plusz egy fő, de áprilisban értékelni, hogy valóban szükséges-e”. Az alperes 2010. március 22-én H.S.-t alkalmazta, aki

a munkaszerződése szerint a modern üzletágban A. üzletkötő a d. régióban. 2010. április hónap végén, május elején L.P. és J.T.K. a gazdasági mutatók és eredmények alapján megállapította, hogy a modern üzletágban a forgalmi adatok növekedést nem, sőt visszaesést mutatnak, ezért a korábbi döntés, a két régióban egy-egy munkavállaló alkalmazása nem bizonyult sem hatékonynak, sem gazdaságosnak. Ekkor ismételten a vezérigazgatóhoz fordultak azzal a kéréssel, hogy vissza kellene térni az „egy területi képviselő – két régió” felállításhoz. A jövőben H.S. kollégával kívántak együttműködni, ezért ebben a körben a munkáltatói jogkör gyakorló állásfoglalását kérték, aki nevezett személy további foglalkoztatásához hozzájárult. 2010. május hónapban – azon időszakban, amikor a két telepvezető megbeszélést folytatott arról, hogy H.S. munkavállalóval kívánnak a továbbiakban együttműködni – a felperes bemutatta az új munkavállalót a M. és környékén lévő partnereknek, azokat együtt látogatták végig. Az alperes 2010. május 12-én kezdődő 35 nap felmondási idővel 2010. május 15. napjával rendes felmondással szüntette meg a felperes munkaviszonyát azon indokolással, hogy átszervezés miatt az általa betöltött munkakört a jövőben a d. telephelyre felvett A. munkatárs látja el, így a felperes munkaköre feleslegessé vált. A munkaügyi bíróság ítélete szerint a perben a felek között nem volt vitatott, hogy az egyébként önálló egységeket képező régiók közül a m. és a d. központú k.m. régió tevékenysége az ún. modern üzletágba tartozó termékek kereskedelme vonatkozásában időről időre összefonódott. A tanúk elmondása szerint, és a felperes által sem vitatottan 2010. március 22-én H.S. munkavállalót a d. központú régióban történő munkavégzésre vették fel ugyanazon területi képviselői munkakörbe, amelyre a felperest munkaszerződése szerint a m. központú régióban alkalmazták. Az állandó bírói gyakorlat szerint a bizonyított átszervezés, az adott munkavállaló munkakörének feleslegessé válása a munkáltató rendes felmondása jogszerű indokának minősül, az átszervezést alátámasztja, ha az érintett munkakörökhöz tartozó azonos feladatokat ténylegesen ellátó személyek közül az egyik feladatai megszűnnek (BH.2004.432., BH.2005.190.). A perbeli esetben az alperes a 2010. május 12-én közölt felmondást megelőzően már 2010. március 22-étől alkalmazott munkavállaló feladatkörébe utalta a felperes által a m. központú régióban ellátott feladatokat, tehát az alperes nem alkalmazott új munkavállalót, hanem a korábban is foglalkoztatott munkatárs útján gondoskodott, illetve gondoskodik jelenleg is a területi képviselői feladatok ellátásáról a két régióban. A felperes nem hivatkozott a rendeltetésellenes joggyakorlásra, illetőleg arra, hogy a kiválasztás nem volt jogszerű, ezért a bíróság csupán utalt arra, hogy az állandó bírói gyakorlatra is figyelemmel (BH.1993.329., MD.I.116., MD.I.128.) a munkaügyi jogvita keretén kívül esik az a körülmény, hogy a munkáltató miért az érintett munkavállaló jogviszonyát mondta fel, amely mellett az alperes a választáskor értékelhette a munkavállaló magatartását, a munkavégzés során

tapasztalt problémákat, sőt az alperes mérlegelési körébe tartozó döntés - az álláspontja szerint - kötelezettségszegéseket elkövető munkavállaló kiválasztása, ami nem ellentétes a rendeltetésszerűség követelményével. Az alperes e körben helyesen érvelt a BH.2009.304. számú eseti döntésére is figyelemmel.

Az alperesnél létszámcsökkentéssel járó átszervezés valósult meg, melyből okszerűen következett a felperesi munkakör szükségtelenné válása, és az általa végzett tevékenységnek a már addig is alkalmazott munkavállaló feladatkörébe utalása, ezáltal a felperes munkaviszonyának megszüntetésére jogszerűen került sor, a rendes felmondás nem jogellenes, melyre tekintettel a bíróság a felperes keresetét elutasította. A felperes fellebbezése folytán eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.20.237/2011/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, és a felperest 60.000 forint másodfokú perköltség fizetésére kötelezte azzal, hogy a fellebbezési eljárási illeték az államot terheli.

A másodfokú bíróság ítéletében utalt a Pp. 235. §-ának (1) bekezdésében rögzítettekre. Eszerint a fellebbezésben új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására akkor kerülhet sor, ha az új tény vagy az új bizonyíték az elsőfokú határozat meghozatalát követően jutott a fellebbező fél tudomására, feltéve hogy az - elbírálása esetén - reá kedvezőbb határozatot eredményezett volna. Ilyen körülmény az elsőfokú eljárás adatait tekintve nem volt. Az Mt. 4. §-a szerint az intézkedés akkor valósít meg rendeltetésellenes joggyakorlást, ha mások jogos érdekeinek csorbítására, érdekérvényesítési lehetőségeinek korlátozására, zaklatására, véleménynyilvánításának elfojtására irányul vagy erre vezet. A felperes a másodfokú eljárás során előadta, hogy azért rendeltetésellenes a joggyakorlás az alperes részéről, mert valójában a nem megfelelő munkavégzésére hivatkozással élhetett volna a rendes felmondás jogával, mivel munkájával nem volt elégedett, erre utal az általa kapott két írásbeli figyelmeztetés is. A bíróság szerint azonban az a körülmény, hogy a munkáltató ugyan hivatkozhatott volna a nem megfelelő munkavégzésre is, de a megvalósult átszervezést jelölte meg indokul, nem valósít meg rendeltetésellenes joggyakorlást. Az elsőfokú bíróság az átszervezés körében helyesen állapította meg a tényállást, az abból levont jogkövetkeztetése mindenben helytálló, ezért arra a másodfokú bíróság csupán visszautalt. Kifejtette, hogy 2010-ben kétszeres átszervezés történt, először létszámbővítés, majd létszámcsökkentés. Kétségtelen, hogy két hónap telt el a két intézkedés között, azonban a jelenlegi gazdasági viszonyok mellett önmagában a rövid idő elteltére figyelemmel nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy ez az átszervezés valótlan volt, hiszen a piaci viszonyok változására egy gazdasági társaságnak azonnal reagálnia kell a sikeres működése érdekében. A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen az első- és a másodfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a rendes felmondás jogellenességének megállapítását, és az alperes kereset szerinti

marasztalását, másodlagosan az első- és a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára utasítását kérte az alperes perköltség fizetésre kötelezésével. A felülvizsgálati érvelés szerint azon időszak, amikor a felperes és H.S. együtt dolgozott, csupán azt a célt szolgálta, hogy az új munkavállalót megfelelően felkészítse, betanítsa és bevezesse azon körökbe, ahol a munkáltató érdekeinek megfelelően később tevékenykedett is. A munkáltató 2010. február 9-én elfogadta az egy fővel történő létszámbővítésre vonatkozó javaslatot, indokolatlan, hogy két hónap múlva miért szüntette meg a munkáltató a munkaviszonyt. A döntés meghozatalánál az alperesnek tudnia kellett, hogy az általános gazdasági helyzet válságos. Életszerűtlen, hogy a kérdéses két hónap alatt történt volna olyan gazdasági esemény, amely ilyen mérvű negatív változást hozott volna a munkáltató működésében, hangsúlyozva, hogy mindez a válsággal szoros összefüggésben történt. Amennyiben elfogadjuk azt a tényt, hogy az átszervezésnek nincs időbeli korlátja, akkor arra a következtetésre kell jutni, hogy az eljáró bíróságoknak fokozott figyelmet kell szentelniük annak a lehetőségnek, miszerint az átszervezés esetlegesen jogellenes szándékot leplez. A munkáltató vezetője azzal a kitétellel fogadta el a bővítésre vonatkozó javaslatot, hogy azt április hónapban felül kell vizsgálni. Lehetősége lett volna próbaidőt kikötni, vagy akár határozott idejű munkaszerződést létesíteni. Az alperes azt a megoldást választotta, hogy annak ellenére, miszerint maga sem volt meggyőződve a koncepció működőképességéről, az új munkavállalót határozatlan idejű szerződéssel alkalmazta. A tényállásból önmagában megállapítható a rendeltetésellenes joggyakorlás, melyet a bírói gyakorlat alapján - a felperesi jogértelmezés szerint - minden esetben, akár külön hivatkozás nélkül is figyelembe kell venni. A másodfokú eljárásban a felperes kérte H.S. tanúkénti meghallgatását annak alátámasztására, hogy az átszervezés a valóságban nem valósult meg, kizárólag azt a célt szolgálta, hogy a munkáltató oldalán egyszerűbbé váljon a felmondás indokolása. Az elsőfokú eljárást követően jutott a felperes tudomására az a tény, miszerint H.S.-ral a munkáltató megosztotta azon információt a jogviszonya létesítésekor, hogy a felperes helyére kívánja őt alkalmazni, a vele kötött eredeti szóbeli egyezség is arra irányult, hogy a felperesi munkaviszony megszűnését követően négy megyében kell ellátnia a területi képviselői feladatokat. Egyértelmű tehát, hogy valós átszervezés nem valósult meg. A másodfokú bíróság indokolás nélkül utasította el az indítványt, pedig H.S. vallomásából kétséget kizáró módon lehetett volna megállapítani a munkáltató magatartásának jogellenességét. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult a felperes perköltség fizetésre kötelezése mellett. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslati jellegéből következően a Kúria csak a felülvizsgálati és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között, továbbá az ott megjelölt jogszabályok körében vizsgálhatta a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát [Pp. 270. § (1) bekezdés, 272. § (2) bekezdés, 275. § (2) bekezdés]. A felülvizsgálati eljárásban olyan új körülményre, amely nem volt a megelőző eljárás tárgya (amelyre vonatkozóan a fél az első- és a másodfokú eljárás során nem utalt, amelyre nézve bizonyítékait nem jelölte meg), nem lehet hivatkozni [Pp. 270. § (1) bekezdés, 275. § (1) bekezdés].

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az Mt. 4. §-ának (2) bekezdése értelmében a jog gyakorlása különösen akkor nem rendeltetésszerű, ha az mások jogos érdekének csorbítására, érdekérvényesítési lehetőségének korlátozására, zaklatására, véleménynyilvánításának elfojtására irányul, vagy erre vezet. Ebből következően a felperes eltávolítását célzó előadást a rendeltetésellenes joggyakorlásra vonatkozó bizonyítási szabályok alapján lehetett vizsgálni, eszerint a bizonyítási teher a felperesre hárult [Pp. 164. § (1) bekezdés]. A bíróságnak a rendeltetésellenességet hivatalból nem kell értékelnie.

Az eljáró bíróságok helytállóan fejtették ki, hogy a felperes a keresetében kifejezetten arra hivatkozott, miszerint az alperesnél átszervezés nem történt, ezért a munkáltató intézkedésének indoka nem valós. A rendeltetésellenes joggyakorlásra nem utalt, az eljárás során ebben a körben bizonyítás lefolytatása nem történt.

A felperes még a fellebbezésében is csupán azt állította a rendeltetésellenesség körében, hogy „gazdasági racionalitással ellentétes, kifejezetten ésszerűtlen a két hónapon belül végrehajtott létszámemelés és csökkentés különösen arra tekintettel, hogy ilyen időtávlatban még nem állnak (nem állhatnak) rendelkezésre olyan értékesítési adatok, amelyek a hatékonyságot, a várható forgalomnövekedést, illetve csökkenést mérni képesek, vagyis az alperes egyáltalán nem volt abban a helyzetben, hogy értékelni tudja: a létszámcsökkentés indokolt-e, többletbevételt és/vagy forgalomnövekedést okozott-e az új munkavállaló. Ezen érvelés is tehát csak az átszervezésre alapított felmondás jogellenességére utalt. Azon felperesi hivatkozás, miszerint az alperes a munkájával elégedetlen volt, mégis átszervezéssel szüntette meg a jogviszonyt, ugyancsak nem alkalmas a rendeltetésellenes joggyakorlás alátámasztására. Az alperes a megvalósult átszervezésre utalt, ami nem rendeltetésellenes amiatt, hogy a munkáltató más felmondási okra is hivatkozhatott volna. Az eljárás során a felperes nem állította, hogy az új munkavállaló alkalmazása során megvalósult volna a rendeltetésellenes joggyakorlás azáltal, hogy az ő feladatát képezte az új munkatárs betanítása. Az Mt. 4. §-ában foglalt joggyakorlásra történő hivatkozás körében – a fellebbezési eljárásban – már nem volt mód Hódos Sándor tanúkénti meghallgatására, amit a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül mellőzött utalva az Pp. 235. § (1)

bekezdésében rögzítettekre is. Az átszervezés kapcsán helytállóan fejtette ki a jogerős ítélet, hogy nagyon rövid időn belül kétszeres átszervezés történt, először létszámbővítés, majd létszámcsökkentés, amelynek a gazdasági viszonyokban jelentkező indoka volt. Az a felperesi hivatkozás, hogy „a döntés meghozatalánál ...alperesnek tudnia kellett, hogy az általános gazdasági helyzet válságos”, nem alkalmas a felmondás jogellenességének alátámasztására. Az a körülmény pedig, hogy a munkáltató az új munkavállalót nem határozott időre vagy próbaidő kikötése mellett alkalmazta, munkaszervezési kérdés, ami kívül esik a jogvita eldöntésének keretein. A kifejtettek tekintetével a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján. Az alperes perköltség fizetési kötelezettsége a Pp. 78. §-ának (1) bekezdésén alapul, míg a felülvizsgálati eljárás illetéke az államot terheli az adott ügyben irányadó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 3. §-ának (1) bekezdés f) pontja, valamint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (2) bekezdése és 42. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint figyelemmel arra, hogy a felperes a Pp. 359/A. §-ában biztosított munkavállalói költségkedvezményben részesül.

Budapest, 2012. június 27.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró
A kiadmány hiteléül. Nné tisztviselő